УДК 37.011

DOI 10.33251/2522-1477-2020-8-100-106

НИКОЛАЄСЬКА Інна Олександрівна,

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
дошкільної освіти, Черкаський національний
університет імені Богдана Хмельницького
ORCID 0000-0002-9928-9291

КОНСТРУЮВАННЯ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДАМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ

У статті висвітлено питання активного становлення дошкільної освіти та усвідомлення на державному рівні значущості навчання й виховання дітей дошкільного віку на початку ХХ століття; виокремлено провідні тенденції щодо вивчення, узагальнення й впровадження передового педагогічного досвіду у сфері державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти на сучасному етапі становлення дошкільної освіти; запропоновано відповідне конструювання передового педагогічного досвіду у сфері державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти, яке містить розробку навчального-методичного забезпечення у вигляді дистанційного спецкурсу, методичних рекомендацій, створенні педагогічних фокус-груп у складі стейкхолдерів, роботодавців та здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: державний контроль, дошкільна освіта, управління закладами дошкільної освіти, методична робота в закладах дошкільної освіти, передовий педагогічний досвід.

Постановка проблеми. Вивчення та ретроспективний аналіз становлення, розвитку й сучасного функціонування системи дошкільної освіти, переосмислення історичного значення дошкільної освіти в системі української освіти в цілому, форм та методів навчання й виховання дітей дошкільного віку, певних національних традицій, які сприяли становленню дошкільної освіти як самостійної ланки для всебічного розвитку особистості дитини, надають можливість збагатити наукові знання в освітній практиці закладів дошкільної освіти в цілому та запровадження державного контролю в управлінні цими закладами зокрема. За нашими переконаннями, успішне розв'язання окреслених вище завдань наукового пошуку істотно залежить від використання освітнього досвіду минулих років, які слугують глибинним значним підґрунтям дослідницької сфери щодо здійснення державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти та сприяють формуванню сучасного світогляду щодо управлінської діяльності закладами дошкільної освіти на загальнодержавному рівні.

У контексті зазначеного вище вважаємо за доцільне наголосити, що саме передовий педагогічний досвід є важливим інструментом фіксації, зберігання і передавання інформації про результати професійно-педагогічної діяльності. Слід зауважити, що у сучасних умовах він є потужним засобом, що підвищує якість освіти в цілому та дошкільної освіти зокрема.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теорія та практика виявлення, вивчення, аналізу, узагальнення, впровадження передового педагогічного досвіду є науковими й творчими здобутками видатних учених, педагогів-практиків (Ю. Бабанський, В. Загвязинський, О. Рудницька, О. Семенов, М. Скоткін, Ф. Терехов, М. Фіцула та інші), праці яких актуалізують потребу у вивченні й узагальненні передового педагогічного досвіду. Проте питання використання кращих практик для підвищення ефективності професійно-педагогічної діяльності педагогічних працівників закладів дошкільної освіти розглядаються не лише в педагогіці, а й знаходять своє втілення у практичному змісті управління дошкільними установами, здійсненні державного контролю у сфері управління

відповідними закладами, що базуються на теорії управління знаннями («knowledge management»). Питання державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти було об'єктом досліджень значної кількості науковців, зокрема Л. Грицяк, М. Згуровський, Л. Калініна, А. Панченко, Л. Пісоцька, О. Поступна, М. Слободяник та інші. Спільним у працях названих учених є думка про те, що управління закладами дошкільної освіти на певних історичних етапах безпосередньо залежить від соціально-економічного розвитку держави та базується на комплексі функціональних напрямів управління розвитком дошкільної освіти, котрий є всеохоплюючим за змістом та адекватним сьогодишнім процесам і соціально-економічним змінам у суспільстві [5].

Мета статті. Оскільки відмітною особливістю впровадження передового педагогічного досвіду в управлінську діяльність закладів дошкільної освіти є відповідність інноваційним й сучасним вимогам загальної практики, то мета нашого дослідження полягає в конструюванні передового педагогічного досвіду у процесі практичної реалізації щодо здійснення державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти на сучасному етапі розвитку системи дошкільної освіти в цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження. У другій половині ХХ століття в Україні починає активно викристалізовуватись розуміння значущості дошкільної освіти, розширення мережі дошкільних навчальних закладів та ролі державних органів влади щодо підтримки та функціонування дошкільних установ. Саме в цей час на відділі народної освіти покладається контроль із питань забезпечення дітей дошкільною освітою та надання можливості відвідувати садочок за місцем проживання. При районних відділах освіти створюють спеціальні комітети, які регулюють обмін путівками в дошкільні заклади між відомствами, надають місця в дитячі садочки дітям із багатодітних сімей, працюючих і молодих матерів [4; 8]. Слід зауважити, що у цей період зростає роль навчально-методичних кабінетів, які щорічно розробляють план контролю, керівництва і надання методичної допомоги закладам дошкільної освіти [2, с. 27].

У контексті нашого наукового пошуку особливий інтерес становлять наукові праці, у яких розглянуто появу нової посади інспектора-методиста з дошкільного виховання, яка регламентується відповідними нормативними документами, у яких чітко окреслено функції та призначення цього фахівця [1, с. 57-59]. Поява такої штатної одиниці підтверджує соціальний запит як на модернізацію цілісної системи дошкільної освіти, так і на удосконалення окремих її напрямів, зокрема – управління й державний контроль у сфері дошкільного навчання й виховання.

Аналітичний огляд наукових доробків засвідчив, що початок ХХ років знаменується й стрімким розгортанням управлінсько-педагогічної діяльності обласних та районних відділів народної освіти, які здійснюють консультативну, методичну й управлінську функції у системі дошкільного виховання.

Таким чином, характеристика системи дошкільної освіти початку ХХ століття, впровадження елементів управління з боку держави дозволяє констатувати, що сфера дошкільної освіти в цілому та функціонування мережі дошкільних навчальних закладів зокрема отримала свій подальший розвиток, який, у свою чергу, створював умови для накопичення і узагальнення передового педагогічного досвіду у сфері державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти в сучасному науковому дискурсі.

Для удосконалення системи дошкільної освіти в Україні та з метою впровадження передового педагогічного досвіду були організовані і почали свою роботу різні педагогічні товариства державного та приватного характеру, зокрема «Київське товариство сприяння вихованню та захисту дітей (1899 р.)», «Київське товариство народних дитячих садків» (1907 р.), «Київське Фребелівське педагогічне товариство» (1908 р.), які відіграли важливу роль у відкритті перших дитячих садочків, а також створення мережі приватних дошкільних установ, які були спрямовані на навчання дітей лічби, грамоти, іноземних мов, організацію всебічного розвитку особистості дитини [6, с. 277].

У зв'язку з соціально-економічним зростанням української держави, яке сприяло інтенсивному розвитку освітянської діяльності в цілому та дошкільної освіти зокрема, виникла

необхідність спільного обговорення питань у сфері навчання й виховання дітей дошкільного віку. Відповідно педагогічною спільнотою були обрані різноманітні форми методичної роботи, як от: педагогічні виставки, стаціонарні й пересувні бібліотеки, педагогічні музеї, дослідні станції, педагогічні комітети та спеціальні комісії з дошкільного виховання, всеукраїнські наради й конференції дошкільних працівників, педагогічні консультації. Передусім, слід зазначити, що на цих заходах, які мали не лише організаційний зміст, але методичний характер, обговорювалися питання концептуального дискурсу, і нерідко їх рішення призводили до значних змін у змісті та організації дошкільного виховання [9]. На нашу думку, саме організація методичної роботи та відповідні її форми є дієвим інструментом щодо поширення й в подальшому впровадження передового педагогічного досвіду у сфері державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти.

Наукові напрацювання етапу проведення наукових досліджень періоду зародження змісту й форм дошкільної освіти обумовило появу методичних розробок, посібників та методичних рекомендацій з різних питань навчання й виховання дітей дошкільного віку. Як свідчать архівні дані, в Україні видавався щомісячний журнал «За комуністичне виховання дошкільника», який ознайомлював педагогічних працівників з кращим досвідом, практиками і популяризацією ідей дошкільного виховання серед населення, організації роботи в закладах суспільного дошкільного виховання різного типу [11]. Методичне видання значною мірою сприяло підвищенню рівня організації методичної роботи дитячих установ, а матеріали, розміщені в ньому, забезпечували ознайомлення вихователів зі здобутками теорії і практики дошкільного виховання [9].

Таким чином, означені передумови для впровадження передового педагогічного досвіду в цілому дозволяють виокремити провідні тенденції щодо вивчення, узагальнення й впровадження передового педагогічного досвіду у сфері державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти на сучасному етапі становлення дошкільної освіти. Серед них:

- поява нових форм поширення передового педагогічного досвіду дошкільних навчальних закладів (педагогічні курси, педагогічні виставки, педагогічні музеї, семінари й конференції);

- розширення мережі закладів дошкільної освіти різного типу та роль методичних кабінетів як провідних установ щодо здійснення контролю в організації навчання й виховання дітей дошкільного віку;

- поява різноманітних теоретико-практичних розробок, журналів, рекомендацій, які містили методичний характер та були спрямовані на підвищення фахового рівня педагога дошкільних установ;

- хронологічне відставання у використанні нових форм впровадження передового педагогічного досвіду в порівнянні з іншими країнами;

- інтенсифікація розвитку форм впровадження передового педагогічного досвіду у сфері дошкільної освіти зазначеного періоду.

Ідея вивчення й узагальнення передового педагогічного досвіду, що спрямована на аналіз сучасного стану дошкільної освіти, практики навчання й виховання дітей дошкільного віку, виявлення певних утруднень та суперечностей у сфері управління закладами дошкільної освіти на сучасному етапі розвитку науки не є новою. Так, з урахуванням аналізу результатів наукового пошуку та у відповідності до визначеної вище мети нашого дослідження можемо конкретизувати зміст термінологіями «передовий педагогічний досвід», а саме:

- педагогічна практика, яка творчо використовує найкраще з теорії, передбачає новизну і створює підґрунтя невідомому, яке дозволяє удосконалювати якість і результати навчально-виховної діяльності [10];

- практика, яка характеризується показниками відповідності тенденціям суспільного розвитку, стійкими позитивними результатами педагогічної діяльності, оптимальною

витратою зусиль і засобів учителів і учнів та містить елементи творчого пошуку, новизни, оригінальності [7, с. 7-10];

– навчально-виховну чи організаційно-педагогічну діяльність, у процесі якої стабільні позитивні результати у розв'язанні актуальних педагогічних проблем забезпечуються використанням оригінальних форм, методів, прийомів, засобів навчання та виховання або інтеграції [3];

– оптимальна діяльність педагога, яка є результатом творчого пошуку, несе в собі елементи нового, спрямована на розв'язання актуальних завдань навчання і виховання та забезпечує стійку ефективність навчально-виховного процесу [12].

Отже, передовий педагогічний досвід є комплексним методом дослідження, який спрямований на поєднання педагогічної теорії та освітянської практики, а його конструювання дозволить втілювати інноваційні технології у процесі модернізації вітчизняного системи дошкільної освіти у сфері державного контролю та здійсненні управлінської діяльності дошкільними установами в XXI столітті.

Конструювання передового педагогічного досвіду у сфері державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти на сучасному етапі наукового пізнання передбачало створення навчально-методичного комплексу у вигляді дистанційного спецкурсу «Моніторинг якості дошкільної освіти: державний контроль в управлінні діяльністю закладів дошкільної освіти», навчально-методичного посібника з основ управління закладами дошкільної освіти, довідникової літератури з питань організації освітнього процесу в ЗДО та управління цим процесом, розробку методичних рекомендацій щодо підготовки майбутніх керівників та методистів закладів дошкільної освіти в умовах сучасної системи вищої освіти України, а також проходження пропедевтичних й активних практик у закладах дошкільної освіти та організацію роботи педагогічних фокус-груп у складі стейкхолдерів, роботодавців та здобувачів вищої освіти із актуальних питань державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти.

Актуальність створення за нашого ініціювання авторського дистанційного спецкурсу «Моніторинг якості дошкільної освіти: державний контроль в управлінні діяльністю закладів дошкільної освіти» (автор-розробник Ю. Соловей) (<http://doshkilly.at.ua>) пояснюється тим, що впровадження дистанційного спецкурсу в освітній процес закладів вищої освіти сприятиме вирішенню фахових завдань підготовки майбутніх педагогів, управлінців у сфері дошкільної освіти, поглибленню знань із теорії управління дошкільною освітою та закріплення набутих знань під час здійснення професійної діяльності, виокремленню перспективних векторів щодо вивчення, узагальнення та впровадження передового педагогічного досвіду як підвищення рівня професійної компетентності керівників закладів дошкільної освіти сьогодення.

Наступним етапом конструювання передового педагогічного досвіду у сфері державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти є розробка методичних рекомендацій щодо підготовки майбутніх керівників та методистів закладів дошкільної освіти в умовах реформування системи вищої освіти України. За нашим переконанням, ці рекомендації повинні відображати цілісність освітнього процесу як на внутрішньоінститутському (кафедра, факультет, інститут), так і регіональному рівнях. Зокрема, на внутрішньоінститутському рівні варто підсилити вивчення навчальних дисциплін, наприклад, «Планування та організація освітнього процесу ЗДО», «Організація та керівництво методичною роботою в дошкільній освіті», «Організація і керівництво інноваційною діяльністю в закладі дошкільної освіти» тематичним змістом чи відповідними модулями, які розкривають питання контролю в цілому та державного контролю зокрема, моніторингу якості дошкільної освіти, інституційного аудиту, оцінювання якості дошкільної освіти тощо, поетапне виконання відповідних видів науково-методичної роботи закладу дошкільної освіти на різних рівнях. Регіональний рівень у сфері державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти варто реалізовувати завдяки створенню єдиного інформаційного

середовища ЗДО, яке дозволяє забезпечити впровадження та апробацію структурно-функціональної моделі управління дошкільними установами, мережі регіональних експериментальних майданчиків щодо моніторингу й якості забезпечення дошкільної освіти, підвищення кваліфікації керівників ЗДО з питань моніторингу й якості забезпечення дошкільної освіти, проектним методам їх навчання.

Організацію роботи педагогічних фокус-груп у складі стейкхолдерів, роботодавців та здобувачів вищої освіти як одну із умов конструювання передового педагогічного досвіду у сфері державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти пов'язуємо із систематичним здійсненням науково-методичного супроводу всіх учасників освітньої взаємодії через поетапне впровадження інноваційних форм і методів науково-методичної роботи для підвищення професійно-особистісного розвитку академічної спільноти, що передбачає партнерську взаємодію учасників освітнього процесу, результатом якого є забезпечення якості науково-педагогічної діяльності та розвитку сфери дошкільної освіти. Рекомендуємо зміст науково-методичного супроводу орієнтувати на діагностування сутності проблем, які виникають у стейкхолдерів, роботодавців та здобувачів вищої освіти стосовно управлінської діяльності ЗДО та здійснення державного контролю, знаходження методів й шляхів її вирішення; обговорення варіантів вирішення проблеми та вибору найбільш доцільного шляху її розв'язання; надання первинної допомоги на етапі реалізації плану рішення. У процесі розробки науково-методичного супроводу варто використовувати розроблені педагогічною наукою та апробовані освітньою практикою форми і методи науково-методичної роботи. Тож доцільно у процесі формування змісту, вибору форм і методів науково-методичного супроводу на всіх рівнях урахувати специфіку освітнього процесу закладів дошкільної освіти та особливості управлінської діяльності у цих закладах.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розвиток сучасного інформаційного суспільства об'єктивно детермінує виявлення закономірних зв'язків явищ і процесів педагогічної дійсності. Водночас надзвичайно важливо зберегти прогресивні філософські й історико-педагогічні ідеї вивчення й узагальнення передового педагогічного досвіду у сфері державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти, традиційні освітні технології, якими славиться вітчизняна теорія і практика. Тому сьогодні гостро постає питання конструювання передового педагогічного досвіду у сфері державного контролю в управлінні закладами дошкільної освіти, поняття і зміст якого є досить неоднозначним. Це, певним чином, стимулює розробку та впровадження в освітній процес закладів вищої освіти конкретних методичних, організаційно-управлінських рішень, результати яких можуть стати основою продуктивного здійснення певного кола педагогічних завдань та вирішенні різноманітних професійних питань.

Перспективи подальших наукових пошуків убачаємо в науковому обґрунтуванні феномена інноваційної методичної роботи в закладах дошкільної освіти на регіональному рівні.

Список використаних джерел

1. Венжик Л. Ф. Довідник дошкільного працівника. К.: Радянська школа, 1980. 399 с.
2. Венжик Л. Ф. Общественное дошкольное воспитание в Украинской ССР. *Дошкольное воспитание*. 1978. № 5. С. 27–29.
3. Жерносек І. П. Передовий педагогічний досвід: проблеми й пропозиції. *Педагогіка і психологія*. 1994. № 1. С. 111–112.
4. О развитии общественного дошкольного воспитания в Украинской ССР. *Дошкольное воспитание*. 1982. № 2. С. 5–7.
5. Пісоцька Л. С. Соціально-педагогічні умови управління розвитком дошкільної освіти в регіоні: автореф. дис.... канд. пед. наук: 13.00.01. К.: Центральний ін-т післядипломної педагогічної освіти АПН України. 2004. 20 с.

6. Попиченко С. О. Історія становлення закладів суспільного дошкільного виховання в Україні (кінець XIX – початок XX ст.). Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2009. № 2. С. 276–282.
7. Скаткин М. Н. Методология и методика педагогических исследований: в помощь начинающему исследователю. М.: Педагогика, 1986. 152 с.
8. Соловей Ю. О. Історіографія становлення державного контролю за діяльністю закладів дошкільної освіти в Україні (друга половина XX – початок XXI століття). *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2018. № 180. С. 48–54.
9. Улюкаєва І. Г. Історія суспільного дошкільного виховання в Україні : навч. посіб. К.: Видавничий дім «Слово». 2007. 169 с.
10. Файн Т. А. Распространение инновационного педагогического опыта. *Национальный проект «Образование»*. 2007. № 4. С. 43–49
11. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. Фонд 166. Оп. 15. Спр. 2188. Арк. 14.
12. Чепурна Н. Впровадження у практику досягнень науки та передового педагогічного досвіду. *Школа*. 2007. № 1(13). С. 6–12.

References

1. Venzhik, L.F. (1980). Dovidnik doshkil'nogo pracivnika [*Handbook of preschool workers*]. K.: Radyans'ka shkola. 399 p. [in Ukrainian].
2. Venzhik, L.F. (1978). Obshchestvennoe doshkol'noe vospitanie v Ukrainskoj SSR [*Public preschool education in the Ukrainian SSR*]. Doshkol'noe vospitanie. № 5. Pp. 27-29. [in Russian].
3. Zhernosek, I.P. (1994). Peredovij pedagogichnij dosvid: problemi j propozicii [*Advanced pedagogical experience: problems and suggestions*]. Pedagogika i psihologiya. № 1. Pp. 111-112. [in Ukrainian].
4. O razvytyi obshchestvennogo doshkol'nogo vospytaniya v Ukraynskoj SSR (1982). [*On the development of public preschool education in the Ukrainian SSR*]. Doshkol'noe vospytanye. № 2. Pp. 5-7. [in Russian].
5. Pisotska, L.S. (2004). Sotsialno-pedahohichni umovy upravlinnia rozvytkom doshkilnoi osvity v rehioni [*Socio-pedagogical conditions for managing the development of preschool education in the region*]: avtoreferat dys.... kand. ped. nauk: 13.00.01. K.: Tsentralnyi in-t pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity APN Ukrainy. 2004. 20 p. [in Ukrainian].
6. Popychenko, S.O. (2009). Istoriia stanovlennia zakladiv suspil'nogo doshkil'nogo vykhovannia v Ukraini (kinets KhKh – pochatok KhKh st.) [*History of formation of public preschool education institutions in Ukraine (end of the XIX – beginning of the XX century)*]. Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. № 2. Pp. 276-282. [in Ukrainian].
7. Skatkyn, M.N. (1986). Metodolohiya y metodyka pedahohycheskykh yssledovanyi: v pomoshch nachynaiushchemu yssledovatelju [*Methodology and methods of pedagogical research: to help the novice researcher*]. M.: Pedahohyka. 152 p. [in Russian].
8. Solovei, Yu.O. (2018). Istoriografii stanovlennia derzhavnoho kontroliu za diialnistiu zakladiv doshkilnoi osvity v Ukraini (druga polovyna KhKh – pochatok KhKhI stolittia) [*History of the formation of state control over the activities of preschool education institutions in Ukraine (second half of the XX - beginning of the XXI century)*]. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. № 180. Pp. 48-54. [in Ukrainian].
9. Uliukaieva, I.H. (2007). Istoriia suspil'nogo doshkil'nogo vykhovannia v Ukraini : navch. posib [*History of public preschool education in Ukraine*]. K.: Vydavnychiy dim "Slovo". 169 p. [in Ukrainian].

10. Fain, T.A. (2000). Rasprostraneniye ynnovatsyonnoho pedahohycheskoho opyta [Dissemination of innovative teaching experience]. Natsyonalnyi proekt "Obrazovanye". № 4. Pp. 43-49. [in Russian].

11. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vldy ta upravlinnia Ukrainy [Central State Archive of the highest authorities and administration of Ukraine]. Fond 166. Op. 15. Spr. 2188. Ark. 14. [in Ukrainian].

12. Chepurna, N. (2007). Vprovadzhennia u praktyku dosiahnen nauky ta peredovoho pedahohichnoho dosvidu [Implementation of scientific achievements and advanced pedagogical experience]. Shkola. № 1(13). Pp. 6-12. [in Ukrainian].

NIKOLAESKU Inna, Doctor in Pedagogy, Associate Professor The Department of Preschool Educational Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy.

CONSTRUCTION OF ADVANCED PEDAGOGICAL EXPERIENCE IN THE FIELD OF STATE CONTROL IN THE MANAGEMENT OF PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS: CURRENT STATE OF THE PROBLEM

Abstract. *The article highlights the issues of active formation of preschool education and awareness at the state level of the importance of education and upbringing of preschool children in the early twentieth century; the leading tendencies concerning studying, generalization and introduction of the advanced pedagogical experience in the field of the state control in management of establishments of preschool education at the present stage of formation of preschool education are singled out.*

The scientific views of scientists on the concept of advanced pedagogical experience are analyzed and it is noted that the advanced pedagogical experience is a complex research method aimed at combining theory and practice. The corresponding construction of the advanced pedagogical experience in the field of the state control in management of establishments of preschool education which consists in development of innovative technologies in the course of modernization of domestic system of preschool education in the field of the state control and realization of administrative activity is offered.

The construction of advanced pedagogical experience includes the development of educational and methodological support in the form of a special distance course, methodological recommendations, the creation of pedagogical focus groups consisting of stakeholders, employers and higher education seekers. applicants for higher education in the field of management of preschool education. Emphasis is placed on the systematic implementation of scientific and methodological support of all participants in educational interaction through the gradual introduction of innovative forms and methods of scientific and methodological work in higher education institutions.

Prospects for further research are seen in the scientific substantiation of the phenomenon of innovative methodological work in preschool education institutions at the regional level.

Key words: *state control, preschool education, management of preschool education institutions, methodical work in preschool education institutions, advanced pedagogical experience.*

Одержано редакцією: 20.08.2020 р.
Прийнято до публікації: 01.09.2020 р.